

Gij staat daardoor ook de uitbreiding van Gods Koninkrijk in den weg.

Als het goed is, moeten velen jaloersch worden op de gemeente en zeggen: wij gaan met u, om dat wij zien, dat God met u is.

Gij moet opgaan niet om den prediker, maar om des Heeren wil.

Om Zijn dienst, om de eer Zijns naams, om de komst van Zijn rijk.

Een van de meest gezegende middelen, om anderen te trekken tot den dienst des Heeren, is een geregeld opgaan onder de prediking.

Dan zal ook nu nog gelden: zij prezen God en hadden genade bij het gansche volk. En de Heere deed dagelijks tot de gemeente, die zalig werden. (Hand. 2:47).

Nog een dwaasheid.

Daarop wijst de „Waarheidsvriend“.

Die geschiedenis met de Waalsche Kerken vraagt toch eindelijk wel naar een oplossing. Want al is het nu vroeger om de wille van de Fransche vluchtelingen, kinderen der Reformatie, zus of zoo geweest, daarom behoeft dat nu, waar de omstandigheden totaal gewijzigd zijn, maar niet altijd zoo te blijven bestendig. Temeer, waar nu kenmerk van die „Fransche“ Kerken aardig misbruik gemaakt wordt door volbloed Hollandsche mannen en vrouwen, jongelingen en maagden, die van vrijzinnige gevoelens vol zijn en gewone huis-, tuin- of keuken Hervormden zijn, maar zich in de Nederlandsche Hervormde Kerk niet thuis voelen, omdat daar de dorde en domme en onverdraagzame orthodoxie heerschappij voert. Nu willen die Hollandsche Hervormden met attestatie naar de Fransche Kerk. Ze behoeven dan niet te „bedanken“ voor hun lidmaatschap bij de Herv. Kerk, ze behoeven zich niet te laten „schrapen“, ze blijven dan wat ze zijn, maar laten eenvoudig hun naam overschrijven in de registers van de Waalsche Kerk — die ook tot het Ned. Herv. Kerkgenootschap behoort — en vragen daarvoor een attestatie aan.

Nu zou men denken, dat ieder mensch, die eenig begrip heeft van Kerkrecht, daartegen op zou komen en zeggen: aan zulk knoeiwerk mag niemand mee doen.

Maar dan heeft men buiten den waarheid gerekend.

Voorts noemt hij dan man en paard, wat denkelijk onze lezers minder interesseert.

De trane zelf is echter het onthouden waard.

Een andere lezing.

Van het dusgenaamde conflict Bavinck-Honig geeft Ds Laman in het „Gereformeerd Kerkblad voor Drenthe en Overijssel“ deze lezing:

In het Geref. Kerkblad van 9 Oct. 1920, zelf getuige geweest zijnde, schreef ik o.a.: „In het debat waarin door sommige broeders, en dat volkomen terecht, het schouwburg- en bioscoopbezoek alsook het kaartspel en het dansen ten scherpste werd veroordeeld, maakte Prof. Bavinck de opmerking, dat, wanneer de Synode de dingen met name wilde noemen, er toch nog veel meer andere zonden van wereldgeleijkvormigheid te vermelden zouden zijn. Hij noemde speciaal den woekerhandel. Dien tengevolge zal men dan ook zien, dat in het „Getuigenis“ de Synode zich nagenoeg geheel onthoudt van het noemen van namen.“

Doodstijdingen.

Het pas begonnen jaar bracht ons reeds vijf doodstijdingen van predikanten onzer kerken.

Waarlijk, ontroerend.

Nog een kleine vermeerdering van het gewone sterfte-cijfer en 1922 zal een droef record-jaar worden.

En dat bij den nijpenden nood aan predikanten! Terecht wekt prof. Bouwman in „De Bazuin“ op, dit niet onopgemerkt te laten voorbijgaan.

Het nieuwe jaar bracht ons reeds onderscheidene doodstijdingen van predikanten onzer Gereformeerde Kerken.

Ds A. van Wijk, een onzer oudste broeders, ging na langen diensttijd heen. Ds H. Dijkstra, onze ijverige en beminnelijke zendingsman werd door zijn Zender opgenomen.

Nauw hadden we dit in ons vorig nummer geschreven of weder bereikten ons doodstijdingen.

Ds G. Noordhof, predikant te Lippenhuizen, die langen en moedigen arbeid in de bekende Zuid-Oosthoek van Friesland, heeft verricht werd op 62-jarigen leeftijd door zijn Zender opgeroepen. Een gemakkelijk leven heeft hij niet gehad, maar ongezegd is zijn werk niet geweest.

De beide gebroeders H. en K. van der Wal sterven weinige dagen na elkander. H. van der Wal diende zoven jaren te Midland op Terschelling, en daarna van 1909 de gemeente Hoek in Zeeuw-Vlaanderen. K. van der Wal, een van mijne vrienden uit den studententijd, heeft 30 jaren achtereen trouw de kerk van Hillegom mogen dienen. In het vorige jaar werd hij plotseling ernstig ongesteld, en werd op medisch advies naar Wiesbaden gebracht, maar mocht niet herstellen.

Zoo zijn dan in dit jaar reeds vijf dienaren des Woords heengegaan. Ernstige prediking. Make de Heere ons getrouw en troost. Hij de bedroefde betrekkingen.

De Opleidingskwestie.

Gaf ik meermalen in dit blad mijn gevoelens te kennen, dat het aan de orde stellen van de opleidingskwestie op het moment een gevaar voor onze kerken zou opleveren, prof. Grosheide is in het „Noord-Hollandsch Kerkblad“ van hetzelfde oordeel. Hij licht dit aldus toe:

De opleidingskwestie is nu toch weer in allerlei vorm aan de orde gesteld.

Mij spijt dat meer, dan ik zeggen kan. Want ik kan niet gelooven, dat het belang en de avelstand onzer kerken er door worden gediend.

Zoodra we het over deze dingen hebben, vallen er woorden, die hoewel niet scherp bedoeld, toch den ander grieven en kwetsen. En dat is nu ook al weer geschied. Laten we toch verstaan, dat dit met den aard der kwestie zelf samenhangt.

Het staat in de opleidingskwestie nu eenmaal als ja en neen tegenover elkander. Men neemt geen genoegen dan met een volledige zegepraal. Dat wil zeggen, er moet bij elke oplossing een overwinnaar zijn. Dat wordt heel goed gevoeld, en dat is het in den grond der zaak, hetgeen juist hier telkens verbittering wekt.

Nu heb ik voor mij het bestaan van tweeërlei opleiding tot den Dienst des Woords nooit een ramp voor onze kerken kunnen achten.

Er zijn menschen, die telkens zeggen, dat het tegen ons pleit, dat we Kampen en Amsterdam nog niet tot één hebben weten te brengen. Wanneer het menschen buiten onze kerken zijn, die aldus spreken, dan geef ik hun steeds ten antwoorde: ik vecht liever over de opleiding dan over de leer. Ik meen dat niet in een soort fatalistischen zin, alsof we onder een noodlot lagen, toch te moeten vechten. Maar ik meen het aldus. Wanneer er dan moeite is, brengt de opleidingsstrijd heel wat minder schade aan het kerkelijk leven toe dan een richtingsstrijd. De opleidingsstrijd kan men laten liggen, men behoeft er niet over te spreken. Hier is geen gebod Gods van dien aard, dat men den broeder, die er anders over denkt, mag beschuldigen van ongehoorzaamheid aan Gods Woord. Het gaat hier om verschil van inzicht in de dingen. Op zijn best genomen is hier verschil over de uitlegging van enkele Schriftplaatsen, die we allen gezamenlijk aanvaarden als Woord van God.

En wanneer een Gereformeerde zegt: ik begrijp niet, dat die zaak niet in orde is te brengen en het pleit tegen ons, dat we dat niet kunnen doen, dan geloof ik, dat hij de zaken nooit goed heeft doorgedacht. Vermoedelijk is hij dan niet alleen overtuigd van de juistheid van eigen standpunt, maar heeft hij zich nooit de moeite gegeven om zich eens ernstig te verplaatsen in den gedachtingang van hen, die een andere meening zijn toegedaan. En ook heeft men geen oog voor de geschiedenis onzer kerken. Na langen strijd zijn beide richtingen voor Hooger Onderwijs geopend. En dat laat zich niet zoo maar ongedaan maken. Want vereeniging beteekent hier per se prijsgeven van de eene of van de andere zijde.

Krachtliteratuur.

„De Hervorming“, het orgaan van den Protestantenvond, heeft een interessant artikel over de krachtliteratuur, welke van uit Amerika hier wordt geïmporteerd.

Hier hebben we met een zekere mode te doen. Voor een twintig jaar werden we overstroemd met vertalingen uit de Scandinavische landen. De sagenachtige verteltrant en het kinderlijk sentimenteel maakten de bekoring daarvan uit.

Daarna werden Russische vertalingen op de leestafels geworpen.

En nu dragen Amerikaansche romans voor een groot deel de gunst van het publiek weg.

Wat daarin aantrekt, „De Hervorming“ kenschiet het m.i. terecht, is de kracht.

Van een gewoonlijk vrij primitieve, weinig door-dachte en berekenende levens- en wereldbeschouwing, die nochtans enkele waarheden op duidelijke wijze zegt en sterk propageert, is de Amerikaansche krachtliteratuur, waarvan ik een voorbeeld ga noemen, doortrokken. Juist dat eenvoudige en tegelijkertijd sterke heeft zelfs menschen gehoeid, die gewend zijn aan andere soort lectuur en vrij ver afstaan van den geest ervan. In ons land ook is gretig opgenomen, wat schrijvers als Trine, Prentice Mulford, Lloyd hebben geboden. Vooral het beroep op 't menschelijk willen en kunnen heeft weerklank gevonden. Een boek van dat type is bij de Hollandia-Druckery verschenen niet lang geleden nog: „De Triomf van de Dood“ van Edw. E. Purinton, in vertaling van Mevr. Nolthuis-Mertens. Het is wel de moeite waard om het karakter van dit genre literatuur na te gaan, en zijn succes te verklaren. Vanuit Amerika is nog een ander soort gekomen en eveneens er in gegaan. Ik denk aan de dierenromans. Wie heeft niet Thor de Beer, Kazan de Wolfshond en meerdere gelezen? Zij troffen als iets nieuws, maar wat was dit dan eigenlijk? Er is in dezen innerlijke verwantschap tusschen die dierenromans en de menschenboeken, waarop ik doelde.

Beide soorten zijn georiënteerd aan een „natuurlijk leven“, zoeken dat te naderen. Het natuurleven in de prairien, of in hoogere berglanden, of in de onmatelijke bosschen waar die dieren rondzwerven, dieren met bijkans menschelijke begaafdheden en psyche, sterk en waarachtig in hun leven, hun strijd en hun vrede, in hun liefden — als men er van las, ging men dan niet die natuurwezens eigenlijk benijden, zou men niet iets in zich willen hebben van hun bestaan, dat men voelde als zuiver tegenover wat men in zichzelf en om zich heen opmerkte als „onnatuur“? Een frische bries, een storm zelfs jaagt door deze voorstellingen-wereld en breekt alles wat geen stand mag houden; in de boeken van Mulford, Purinton enz. Op een andere lijn van uitbeelding heeft men hetzelfde pogen om natuurlijk, naar het wezen der natuur, sterk en mooi en goed, te gaan leven. In al deze boeken ligt een protest besloten, een verzet tegen de beknelingen van conventie en

onmacht. Er ligt in een geloof in kunnen, en veel hoop. Geen wonder is het, dat men zich tracht vast te houden aan op te heffen aan wat van de andere zijde van den oceaan overkomt als een verzekerdheid en een belofte. Menigeen is ziek van al de pessimistische literatuur in Europa; men ziet daarin de uitbeelding van het decadente cultuurleven. Als literatuur staat deze onseindig veel hooger; bewonderenswaardig is b.v. een strandberg, maar wat hij representeert is afschuwelijk — ten doode toe ziek zijn de menschen en toestanden, die hij schildert met het vermogen van een genie, dat toch geïnfecteerd is met de smetstof van zijn tijd. En zoo zoekt wie levensheil wil, als bij instinct elders, verder van huis. Hij gaat reizen. Zou dit niet verklaren, ten deele althans, den hang naar oostelijk: Russische, westelijk: Amerikaansche literatuur?

Dr. Van Mourik Broeckman, de schrijver van dit artikel, heeft ook het oordeel van anderen gevraagd:

Ik heb nogal eens menschen, die met deze literatuur in aanraking kwamen en er mee dweepten, gevraagd waardoor zij er zoo sterk door getroffen werden, en kreeg dan den indruk, dat het meestal was omdat het voor korter of langer tijd inderdaad hulp bood. Men reageerde er op met verlangen naar persoonlijk heil. Individualistisch is de inzet van deze krachtliteratuur. Als men een hoofdstukje opstaat als het 17de „De mensch en zijn gemeenschap“, dan zal men daar geen breed sociaal levensbesef in gevoelen, maar een vrij beperkt bespreken van wat de mensch in zijn privé-leven aan verbintenissen kent. Dit lijkt me op grond van waarneming inderdaad Amerikaansch. Dat is individualistisch in hoge mate, heel licht ontarend in egoïsme natuurlijk, waartegen Purinton overigens sterk opkomt. Hij wil een ruimer en krachtiger leven dan in zelfzucht kan geboren worden.

Deze krachtliteratuur zal menigeen goed kunnen doen. Voor sommigen zullen wel allerlei bezwaren blijven bestaan, o.a. voor de wat verijnde geesten, wien toon en uitdrukking vaak te grof zullen zijn. Zij zullen zich bij Purinton stooten aan allerlei positieve bewering, die maar zonder eenig argument wordt uitgesproken, aan menig valsch beeld en verwarde voorstelling. De heele opzet is typisch en Hollandsch; er ligt ook eenige reclame in gelijk wij in ons land kennen in de aankondigingen van een Dalmeyer's Instituut te Amsterdam; alles kan en alles wordt in uitzicht gesteld. En op dit punt juist voelen lezers zich gewoonlijk na eenigen tijd teleurgesteld; het evangelie van kracht en onbeperkt willen is en blijft moeilijk te verwerkelijken, terwijl het zoo verdelijk schoon en te gemakkelijk wordt voorgesteld.

Met deze kritiek kan ik mij grootendeels vereenigen.

Zelf heb ik ook eenige dezer boeken gelezen. Ik kan me begrijpen, dat zij op wilszwakke menschjes een tijdlang een overweldigenden indruk maken.

Maar teleurgesteld worden ze ten laatste uit de hand geworpen.

De kracht, daarin verheerlijkt, bevredigt niet. Daarvoor is ze te raw.

Het is de kracht van den natuurlijken mensch. Wat ons verweekend Europeesch geslacht noodig heeft, is de kracht van den geestelijken mensch.

Dit moet den christen van onzen dag weer bezielen: ik vernag alle dingen door Christus, die mij kracht geeft.

HEPP.

VRAGENBUS.

Het is juist, dat er nu en dan menschen geboren worden met een kleine zichtbare staart, meestal alleen uit wecke deelen (dus geen wortels) bestaande.

Dit is een ontwikkelingsstoomis, zoals er zooveel voorkomen, en verklaarbaar uit het feit, dat de menschelijke vrucht in een heel jong stadium (plm. 15 Mm. grootte) een klein staartvormig verlies heeft, dat in den regel weer verdwijnt. Een bewijs voor een afstamming van den mensch uit een staarthebbenden voorvader is dit niet. Alleen kan men hieraan en aan vele kenmerken zien, dat de mensch op vele punten een analogen lichaamsbouw heeft als alle gewervelde dieren.

F. J. I. B.

Een aantal vragen wordt gedaan inzake de bediening van den Heiligen Doop. Vooreerst: is het goed, als sommige predikanten er voor ijveren, dat de kinderen gedoopt worden den eersten Zondag na de geboorte? Art. 56 onzer Kerkenorde zegt, dat de kinderen zoo spoedig, als het kan, gedoopt moeten worden. Dat zal dan in vele gevallen zijn op den eersten Zondag na de geboorte. En deze begaling berust hietop, dat naarden overeenkomstig Schrift en belijdenis de Doop een weldaad voor het kind is, hij niet mag worden uitgesteld. Of het nu gewenscht is de ouders vóór de geboorte van het kind te vermanen, dit op den eersten Zondag na de geboorte te laten doopen?

Af te keuren is dit niet, maar ons persoonlijk lijkt het niet de meest geschikte weg. In een grootere gemeente is het niet te doen en zelfs in een kleine gemeente zal een predikant niet altijd weten, in welke gezinnen een kind wordt verwacht. Beter lijkt het ons, op de catechisatie en in de prediking, wanneer de Doop besproken wordt, ook van deze dingen te spreken. Wat de tegenwoordigheid der moeder bij den Doop betreft, het formulier onderstelt die evenmin per sé, als het de tegenwoordigheid van den vader onderstelt, het formulier rekent met alle mogelijkheden, het denkt in de eerste plaats aan het kind en aan de

gemeente. En wat die tegenwoordigheid der moeder betreft, men moet niet vragen, mag of moet de moeder niet bij den Doop tegenwoordig zijn. Zoo staat de zaak niet. Ze staat zoo, dat in den regel het kind zal kunnen worden gedoopt, eer de moeder genoegzaam is hersteld om naar de kerk te gaan. Eindelijk, het is niet geoorloofd een deel van het doopsformulier ongelezen te laten.

F. W. G.

Waarom moet Matth. 13:27 en 28 gedacht bij de dienstknachten? In het algemeen moet men er zich voor wachten in een gelijkenis alles te willen overbrengen. Gelijkenissen zijn geen allegorieën, zoals b.v. Joh. 15 er ons een geeft in den wijstok met de ranken. In een gelijkenis komt het op de hoofdzak aan en daar op alleen. Daar in de gelijkenis van het onkruid in den akker de dienstknachten niet tot de hoofdzak komen, is het de vraag, of deze toch overgebracht mag worden. Het blijft eigenaardig, dat Jezus, wanneer Hij de gelijkenis verklaart, ook niet van de dienstknachten spreekt. Wil men er beslist iets onder voorgesteld zien, dan zou men moeten denken aan de apostelen en alle predikers van het evangelie.

F. W. G.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Drachtster-Compagnie, J. Gillebaard, cand. te Den Haag en W. H. v. d. Veeg, cand. te Zwolle.
Harmelen, A. G. Wolf te Loenen-Vreeland en P. A. Zeilstra te Nieuwveen-Nieuwkoupe.
Rozenburg, J. Gillebaard, cand. te Den Haag en J. van Heiden te Oudekerk.

Beroepen te:

Berkel en Rodenris, A. G. Wolf te Loenen-Vreeland.
Ersel, K. Schilder te Gorinchem.
Delft, H. Brouwer H. Mzn. te Heemstede.
Gravenmoer, J. Gillebaard, cand. te Den Haag.
Leeuwarden, J. Mulder te Schiedam.

Oude en Nieuwstadt, B. Heeres te De Lier.
Puttershoek, F. B. Boersma te Bozum.
Schoonoord, W. H. v. d. Veeg, cand. te Zwolle.
Zuid-Begerland, D. K. Wielenga, oud-miss. pred., tijdelijk te Kampen.

Redankt voor:

Woudend, M. A. van Pernis te Schoonoord.

Afscheid van:

Meerijk (wogens emeritaat), H. N. Basoski. Tekst 2 Tim. 2:8-10.

Toegelaten. De classis Apeldoorn verklaarde met algemeene stemmen beroepbaar den heer B. Alkema, oud-zending te Apeldoorn.

De classis Alkmaar heeft den heer P. v. d. Sluis te Drachten, beroepen predikant te Dikshorn, met gunstig gevolg geëxamineerd.

De classis Bolsward heeft den heer H. Boswijk te Groningen, beroepen predikant te Gaast, met goed gevolg peremptoir geëxamineerd.

De classis Klundert heeft den heer J. Meijer te Kampen, beroepen predikant te Fijnaart, met goed gevolg peremptoir geëxamineerd.

Jubiläum. De G. van Velzen te Middelham vierde deze week zijn zilveren ambtsfeest.

Overleden. Te Assen is op 63-jarigen leeftijd overleden Dr. W. T. Nijenhuis, emeritus predikant van Britsum.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Tweetal te:

Maassluis, J. de Bruin te Broek op Langendijk en A. Gruppen te Steenwijk.

Beroepen te:

Paherson (New Jersey), J. v. d. Veeg te Kampen.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Zestal te:

Leeuwarden, G. A. Bruins te Steenwijk, G. Grootjans te De Meern, H. W. J. C. Hanselaar te Heerjansdam, W. G. Krikamp te Birdaard, J. Nauta te Workum en Th. H. Tanbeek te Appelscha.

Trietal te:

Feijenoord, C. Brant te Rhenen, J. van Duynhoven te Rotterdam en Dr. J. J. Woldendorp te Hagstein.
Leiden, J. G. W. Goedhard te Windesheim, T. J. Jansen Schoonhoven te Alphen en W. A. Hoek te Laren, (G.)

Beroepen te:

Buurse, J. Th. Meijer, cand. te Utrecht.
Hoenderloo, J. Th. Meijer, cand. te Utrecht.
Ommelanden-Zuidwending (looz.), O. S. Jellena te Sint Anna Parochie.
Ponseroyen, W. Zijlstra te Neerlangbroek.
Veleeroord, J. G. W. Goedhard te Windesheim.
Zetten-Andelst, S. Renner te Oene.

Aangenomen naar:

Hoogeloon, J. H. C. Israël te Asten.

Redankt voor:

Benschop, J. Bus te Ouddorp.
Ierske, H. H. van Ameide te Ridderkerk.
Jesselstein, J. J. Timmer te Montfoort.
Klundert, H. W. J. C. Hanselaar te Heerjansdam.
Leeuwarden, H. Japchen te Den Bommel.
Nuenen e.a., L. P. Louwe Kooymans te Baardwijk.
Nunspeet, J. M. Lammers te Wijk bij Duurstede.
Rauven, J. A. van Boven te Ede (Geld).
Scherpenisse, S. Renner te Oene.

Afscheid van:

Hasselt, A. Luteijn. Tekst Hebr. 13:8.
Mennikendam, A. v. d. Zwaal. Tekst Hand. 20:32.

Intrede te:

Huizinge, A. Offerings. Tekst Hand. 9:17b.
Jansveld, E. Schimmel. Tekst Jesaja 62:6, 7.
Noordwijkerhout, P. Hofstede. Tekst 2 Petr. 1:19.

Technisch Bureau Rijkse - Utrecht.

CENTRALE VERWARMING.

Wijde Begijnestraat 15. Telefoon No. 2755.

Verschenen:

JAARBOEK

ten dienste van de Geref. Kerken in Nederland — Jaargang 1922.

Prijs 80 cent.

Men bestelle onverwijld bij zijn boekhandelaar of rechtstreeks bij de Uitg. OOSTERBAAN & LE COINTRE te Goes (Postrek. No. 39000).

LEZEN VOOR DE SCHOLEN MET DEN BIJBEL.

Scholen, die nog niet de reeks

Nederlandsch Leesboek voor de Christelijke Scholen

van D. WOUTERS en F. ANDRÉ hebben ingevoerd, vragen van de nieuwe VIJFDE, VIERDE en DERDE onveranderde drukken een present-exemplaar aan bij den uitgever.

De mooiste Christelijk-nationale bloemiezang.

Uitvoerige prospecti met de schitterende beoordeelingen van dr. A. Kuiper, A. Jonkman, H. J. van Wijlen, K. Wielemaker, K. Brants, J. Lens, P. Oosterlee, dr. H. A. Weststrate en vele anderen, op aanvraag verkrijgbaar.

P. NOORDHOFF - GRONINGEN.

HOTEL „ALLARD” CAFÉ - RESTAURANT

KRUISKADE 32 ROTTERDAM Telefoon 12692

Geheel modern ingericht - Zeer matige prijzen

Heden Specialiteit Amstel Bockbier

AANGEBODEN:

PROF. DR. W. HELMERS, Gereformeerde Geloofsleer, met voorrede van Dr. H. Bouwman, gebonden f4.50

— Het ouderlingschap, linnen band f4.50

JANSEN JOH., De Kerkelijke Tucht, linn. band f4.50

— De Kerkenordening van de Gereform. Kerken in Nederland, (van de diensten), 781 blz. linn. band f12.—

BOUWMAN DE H., De Kerkelijke Tucht, linn. band f5.25

— Het ambt der diakenen, linn. band f3.90

Real Encyclopedie für protestantische Theologie und Kirche, 3. Aufl., de nieuwste 1896—1913, in 24 linnen banden, nieuw exemplaar, f85.—

Die Religion in Geschichte und Gegenwart, Handwörterbuch in gemeinverständlicher Darstellung unter Mitwirkung von H. GUNKEL, Theolog, Witten, u.a. 5 delen, groot formaat, 2 kolommen druks, elk deel plm. 200 blz. in 5 prachtbanden, nieuw f37.50

LANGHE, Bijbelwerk, N. Testament, 16 delen, geb. f14.50

I. DA COSTA, Bijbellezingen O. en N.T., 9 delen, geb. f11.50

KITTEL, Geschichte des Volkes Israel, 2 dln., ruim 1200 blz., 3. Aufl. 1918—1917, 2 banden, nieuw f13.50

KEIL und DELITZSCH, Biblischer Kommentar über das Alte Testament, 15 delen in 15 bnd. volledig exempl. f90.—

— Genesis, Exodus, Josua, Richter, Ruth, 1 und 2 Samuels, 1 und 2 Konige, Job, Die Psalmen, Jesaja und die 12 kl. Propheten, 9 delen in 9 banden, f65.—

— Genesis und Exodus f4.50

— Josua, Richter und Ruth f2.50

— Die Bücher Samuels f3.50

— Die Bücher der Könige f3.25

— Das Buch Job f4.50

— Die Psalmen f4.50

— Hetzelfde werk, in het Hollandsch, 3 delen f3.50

— Der Prophet Jesaja f3.90

— Hetzelfde werk in het Hollandsch f2.75

— Der Prophet Ezechiel f4.75

— Die 12 kleinen Propheten f4.50

— Die Bücher der Makkabäer f2.50

— Briefe an die Hebräer f3.50

BENDEL, Gnomon Novi Testamenti, gebonden f5.50

MELZER, Kommentar über das N.T., 16 delen f12.50

RIEHL, Handwörterbuch des Biblischer Altentums, in 2 banden f9.50

ROTHE R., Theologische Ethik, gebonden f12.50

MANTENEN H., Die Chr. Ethik, gebonden f6.50

WUNDT W., Ethik 1912, geb. f9.25

— Bovenstaande boeken voor achterstaande prijzen franco verkrijgbaar bij J. WISTERS, Minrebroederstraat 14 te UTRECHT.

DOELMATIGE RECLAME VERGROOT DEN OMZET!!

DE REFORMATIE

biedt een uitgezochte gelegenheid tot het maken van reclame onder koopkrachtig publiek

Vraag nog heden voorwaarden bij abonnement

N.V. „REFORM” - GRONINGEN

Dir.: E. BOERMA

Heerestraat 62 - Telef. 755.

Dames-en Heerenkleeding naar Maat.

GANZEVOORT'S ORGELHANDEL DIEZERSTRAAT 116 - ZWOLLE

Bullen Verhuur Repareeren

heeft steeds in voorraad een groote keuze

ORGELS

Prijscuranten gratis op aanvraag

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

Eene postrekening is noodig voor grossiers, zoowel als voor detaillisten. Ieder, die geldelijk beheer heeft, groot of klein, zal het gemak van eene postrekening waardeeren.

Neemt dus eene postrekening.

P. BLAD, UTRECHT

NACHTEGAALSTRAAT 60

ORGELS

Levering franco door geheel Nederland.

Geïllustreerde prijscurant en prospectus op aanvraag franco.

Grootste en meest gecompeteerde

sorteering in de provincie Utrecht.

Desgewenscht levering op termijnbetaling.

Abonnementen op dit blad worden aangenomen:

voor Noord-Amerika door den heer A. VAN HAMERSVELD 127 Wallstreet, KALAMAZOO, Michigan;

voor Zuid-Afrika door den Boekh. J. L. VAN SCHAIK, Kerkstraat, Centraal, PRETORIA.

STEENHOUWERIJ

G. J. HOEK

MIDDELBURG

Veersche Weg T 250

VLISSINGEN

Villapark

SPECIAAL ADRES

voor:

Grafzerken - Monumenten

Schoorsteenmantels

enz. enz.

Restaurant „Allard”

KRUISKADE 32 :: ROTTERDAM

Plats du Jour vanaf f 1.25

Lunch f 2.—

Prima Dinners f 2.50, f 3 en hooger

Diner met Wijn f 3.—

Medewerker:
C. Broek
Ds. J. G.
C. Meijer
Meppel

Dr. V.

INHOUD:
stem (Luce)
deeren der
niet" (Luce)
en de Socie
relisatie (Luce)
XIX. — U
Personeel

In het
dogmat
helft der
de eenzijd
In het
toonen, d
correcties
gevoeld, e
en geest",
debat

Het der
debat alle
de wijze,
stellen is
Thans,
vanuit de
te komen
op te mal
Dit wo
naam van
van Dr. H
held van
Dr. Kuy
Twee n
als een
pel zijn
Twee n
teert en d
Maar D
latere per
Heeft D
Gereforme
verstaan
denken la
tergrond,
zels voor
dat conta
Kuyper h

En 'he
Dr. Kuy
nog. Maar
althans n
dien God
heeft gesc
doorzien,
behouden
bewustzijn
den leven
midden v
van den l
het leven
men ons,
„reformat
nieuwe p
„vorm en
aandacht
de persoo
waar sam
dan zal o
len dat, v
dat antwo
een halve

Nu vers
een verv
Dr. Bayne
een teg
helden on